

УДК 781.7(477.83-25) “1961/1968” В. Гошовський:001.891.5

ЕКСПЕДИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОДИМИРА ГОШОВСЬКОГО У ЛЬВІВСЬКІЙ КОНСЕРВАТОРІЇ (1961–1968)

Ліна ДОБРЯНСЬКА

*Проблемна науково-дослідна лабораторія музичної етнології,
Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка,
вул. О. Нижанківського, 5, кімн. 53, 79008 Львів, Україна,
тел.: (+38032) 238 84 78, e-mail: lina.dobrianska@gmail.com*

Розглянуто музично-етнографічну діяльність Володимира Гошовського, яку вчений провадив під час викладання у Львівській консерваторії упродовж 1961–1968 років. Проаналізовано географію та хронологію польових виїздів, методику роботи в терені, типологію експедицій, жанровий і кількісний склад зібраного матеріалу, його використання у наукових працях фольклориста.

Ключові слова: Володимир Гошовський, Львівська консерваторія, фольклористична експедиція, запис народної музики.

Збирання народної музики посідало одне із чільних місць у тривалій та різноплановій етномузикологічній діяльності Володимира Гошовського. На глибоке переконання вченого, яке він неодноразово висловлював у друкованих працях і листах, саме польова робота, проведена дослідником фольклору власноруч та на високому рівні, є необхідним етапом будь-яких студій над традиційною музичною культурою і запорукою їхньої успішності. У 1985 році, підводячи в одному з листів підсумки своїх слов'язнавчих студій, науковець зокрема зазначив: “Все починається із збирацької роботи на “фольклорній базі” [...]. Там здійснюються спостереження над реальним фольклором, там перевіряються результати, там формуються ідеї порівняльного дослідження. Отже, починається не із збірника пісень, а з реальної пісні, яку я можу знову і знову почути з уст різних інформантів” [36, с. 33].

Підтвердженням цієї думки В. Гошовського є його власний музично-фольклористичний шлях, який завжди тією чи іншою мірою був пов'язаний зі збирацькою працею. Розуміння потреби особисто здобувати джерельний матеріал виникло у вченого майже одразу ж після того, як він у 1955 році вирішив цілком присвятити своє життя новій для себе галузі – етномузикології: “З перших кроків на ниві музичної фольклористики я зрозумів, що без фольклорних експедицій, без власного пісенного матеріалу я не зможу не тільки ефективно досліджувати народну музику, але й мати об'єктивну картину сучасного стану музичного фольклору [...]” [7, с. 9; 8, с. 399]. Відтоді і до початку 1980-х років “подорожі за піснями”¹ стали невід'ємною частиною діяльності науковця. Навіть в останні десятиліття життя

¹ Цим висловом В. Гошовський часто називав фольклористичні експедиції [8, с. 413].

дослідник не втрачав інтересу до польової роботи. Припинивши активну збирацьку роботу (в останній своїй експедиції вчений був, коли йому виповнилося 60 років [41, с. 108]), він, властиво, зосередився на розробці теоретичних проблем збирання фольклору, зокрема на питаннях методології [5; 10]. Можна також зауважити, що виїзди у терен та безпосереднє спілкування з народними виконавцями не лише давало вченому матеріал для етномузикологічних досліджень, але й приносило велику моральну втіху².

Важливим етапом практичної польової діяльності В. Гошовського став період 1961–1969 років, відданий Львівській державній консерваторії імені Микола Лисенка (далі – ЛДК). І хоча саме в ці роки вчений виробив основоположні принципи своєї експедиційної роботи, спрямованої на здобування найдостовірніших народномузичних артефактів, у вітчизняному музикознавстві до цього часу ще не було розвідок, спеціально присвячених характеристиці “консерваторського” польового доробку вченого у контексті його етномузикологічної роботи у цьому виші³. Заповнити цю прогалину пропонуємо у цій статті.

У Львівську консерваторію В. Гошовський влаштувався в 1961 році, коли щойно минуло півдесятиліття від початку його зацікавлення народною музикою. Протягом цього нетривалого періоду, працюючи в Ужгороді, науковець самотужки спромігся стати добрим фахівцем у новообраній галузі. Прикметно, що на формування Гошовського-етномузиколога майже не вплинуло навчання у Львівській консерваторії: студентам екстернату, який він закінчив ще у 1953 році, предмет “народна творчість” не викладали взагалі [34, с. 35]. Натомість, стрімкому професійному зростанню фольклориста посприяла, з одного боку, ґрунтовна теоретична підготовка – протягом 1955–1961 років він наполегливо студіював класичну етномузикознавчу літературу та пісенні збірки [8, с. 395, 402], а з іншого – не менш важливий досвід збирача народної музики. Як згадувалося вище, систематичну збирацьку роботу В. Гошовський розпочав у 1955 році⁴, одразу ж після того, як обрав собі новий життєвий шлях. Учений згадував, що приступаючи до обстеження теренів Закарпаття, він уже володів “достатніми знаннями методики польових досліджень і збору етнографічного матеріалу”. Очевидно, під цими “достатніми знаннями” він мав на увазі і свої празькі студії зі слов’янської етнографії й фольклористики [8, с. 367], і поїздки наприкінці 1940-х років (у часи завідування етнографічним відділом Ужгородського краєзнавчого музею) в закарпатські села за етнографічними матеріалами, де йому

² В. Гошовський дуже любив збирацьку роботу і навіть називав її “останньою романтичною професією у ХХ столітті” [8, с. 413].

³ Існує одна студія, присвячена цілісній експедиційній діяльності В. Гошовського (що частково заторкує і “консерваторський” період) [42]. Окрім того, в українській музикознавчій літературі можна віднайти спорадичні згадки про експедиційну працю вченого під час роботи в ЛДК [23, с. 174; 46, с. 23; 57; 59, с. 93–94]. Деякі відомості про теренові дослідження В. Гошовського трапляються у публікаціях автора цієї розвідки, зокрема, присвячених архіву ПНДЛМЕ [14–19]. Також досить багато інформації про музично-етнографічну роботу фольклориста містять його спогади [8; 9; 44, с. 78, виноска 4].

⁴ Дослідники наукової спадщини В. Гошовського, на жаль, ніде не подають точної кількості записів, зроблених в “ужгородський” музично-фольклористичний період [7, с. 9; 35, с. 126, 131]. Деяким орієнтиром може слугувати цифра, що її наводить В. Гошовський у листі до І. Гриневецького від 5 червня 1959 року: “У вільний час блукаю по селах області і записую народну музику (Вже записано понад 600 мелодій)” [43, с. 126]. Ще одну цифру – “понад 1000 народних пісень” В. Гошовський зазначив в автобіографії, написаній, очевидно, під час влаштування на роботу до Львівської консерваторії [40, с. 51а].

вперше вдалося занотувати зі співу народні пісні [9], а також роботу інструктора колективів народно-мистецької творчості, яка передбачала безпосереднє спілкування з носіями фольклору [7, с. 8].

У результаті за короткий п'ятирічний термін В. Гошовський здобув собі заслужене визнання серед колег-фольклористів, причому, навіть серед іменитих етномузикологів. Відомо, наприклад, що в той час із деякими працями вченого був добре знайомий С. Людкевич. Про це свідчить адресований В. Гошовському лист декана історико-теоретичного факультету ЛДК Іларіона Гриневецького від 17 березня 1960 року, де зокрема сказано: “Дуже схвально про Вас і Ваші фольклорні роботи висловився передо мною Др. Людкевич, а Він надарма не хвалить”⁵[43, с. 131].

Водночас, безпосередні професійні обов'язки, які виконував В. Гошовський в Ужгороді, були мало пов'язані із дослідженням народної музики – винятком було хіба що викладання в музичному училищі курсу народної творчості в 1959–1960 роках [40, с. 51]. Подальші ж перспективи свого професійного зростання науковець вбачав, насамперед, у переїзді до Львова та роботі в консерваторії. Слушна нагода для цього з'явилася вже влітку 1961 року, коли в ЛДК було оголошено конкурс на вакантну посаду старшого викладача по класу домри. В. Гошовський одразу ж подав заяву на ім'я ректора ЛДК Миколи Колесси, в якій зазначив: “Працюючи в консерваторії, я мав би змогу більше займатися і науково-дослідною роботою в галузі музичного фольклору” [40, с. 49]. Подібну ж думку вчений висловлював у листі до І. Гриневецького в червні 1961 року: “Відчуття того, що через Львівську консерваторію я міг би вийти “на орбіту” науковця, мене остаточно переконало в тому, що мушу спробувати своє щастя” [43, с. 137]. І хоча, можливо, не всі тодішні сподівання дослідника справдилися повною мірою, все ж саме “консерваторський” період посприяв його становленню як ученого-етномузиколога європейського рівня. Уже згодом, у 1985 році, В. Гошовський згадував про цей етап свого життя: “У Львові я був оточений бібліотеками, які мали у своїх фондах всю необхідну для пізнання історії музичної фольклористики в Європі літературу і відображали ще тоді живий дух передової традиційної науки, репрезентований **Колессою** та **Хибінським**, **Квіткою** та **Віндакевичовою**, **Роздольським**, **Гнатюком** та **І. Франком** та б. ін.” (виділення всюди В. Гошовського. – *Л. Д.*) [36, с. 30].

Цікаво, що прихід В. Гошовського на роботу в ЛДК виявився для консерваторії також дуже доречним, оскільки саме в той час у вищій гостро назріла потреба притоку свіжих етномузикознавчих сил. Період помітної активізації в ЛДК студій над музичним фольклором, який припав на другу половину 1950-х років і був позначений вагомими здобутками – насамперед, відновленням у 1958 році польової роботи, завмерлої у Західній Україні протягом майже двох попередніх десятиліть, на початку 60-х років змінився деякою стагнацією. Причиною цього став відхід основних фахівців – корифея галицької етномузикології Станіслава Людкевича, його асистентки Зиновії Штундер і колишнього аспіранта Філарета Колесси, кандидата філологічних наук Ярослава Шуста [17; 18; 21; 23] – від етномузикологічної діяльності. Так, Станіслав Людкевич вже був у поважному понад 80-літньому віці, а Ярослав Шуст важко хворів і наприкінці 1961 року помер. Частково продовжувала свою фольклористичну працю лишень З. Штундер, проте її головні

⁵ Про обізнаність С. Людкевича із фольклористичними статтями та рецензіями В. Гошовського див. також: [43, с. 132–134].

наукові зацікавлення на той час вже знаходилися поза етномузикологією. Отож, для розвитку музично-фольклористичних студій у консерваторії поява нового спеціаліста із репутацією одного з кращих у Західній Україні знавців народної музики стала напевно своєчасною подією⁶.

Попри те, що В. Гошовський одержав основне педагогічне навантаження на кафедрах іноземних мов та народній [61, с. 271], він одразу ж приєднався до роботи історико-теоретичної кафедри. На її черговому засіданні 18 листопада 1961 року професор С. Людкевич повідомив: “До роботи нашої кафедри включається тов. Гошовський, який активно працює в ділянці фольклору” [61, с. 277]. Крім того, формально не будучи членом цієї кафедри, В. Гошовський вже у 1961–1962 навчальному році приступив до викладання теоретичного курсу народної творчості [40, с. 63].

До свого педагогічного навантаження вчений добровільно додав обов’язки керівника фольклористичної секції Студентського наукового товариства, згуртувавши навколо себе зацікавлену молодь [62, с. 3]. У попередні роки (1958–1961) студентів також частково залучали до етномузикологічних студій, зокрема вони брали участь в експедиціях. Тож викладач, закономірно, перейняв від своїх попередників естафету опікування студентською польовою практикою, тим більше, що саме їй він відводив першочергове місце у підготовці молодих фольклористів. Це підтверджує і спеціальна програма під назвою “План покращення науково-дослідної роботи фольклорної секції СНТ консерваторії” [48], яку детально розробив В. Гошовський уже наприкінці 1961 року. У першому ж пункті цього документа автор підкреслив необхідність “навчити студентів **збирати, записувати** та розшифровувати записи народних пісень, тобто, дати основи самостійної **збирацької роботи в терені**” (жирний шрифт мій. – Л. Д.).

Невдовзі В. Гошовський фактично очолив музично-фольклористичні студії у виші, у чому велику роль відіграло заснування ним у ЛДК Кабінету народної творчості⁷. Відкриття цього Кабінету було довгоочікуваною подією для Львівської консерваторії, оскільки численні попередні спроби організувати подібну наукову інституцію, які спорадично робили ще від 1945 року, виявлялися безрезультатними [18, с. 47–49; 61, с. 10]. В. Гошовський позиціонував Кабінет народної творчості як “експериментальну лабораторію і центр наукової діяльності студентів і молодих педагогів” [7, с. 10], а також як “власну ‘міні-АН’” [36, с. 30]. Протягом чотирьох років він керував Кабінетом на громадських засадах, оскільки оплачувана посада завідувача була введена в консерваторії лише з 1 березня 1966 року [39].

Функціонування Кабінету народної творчості, яким керував В. Гошовський, мало великий вплив на експедиційну роботу в ЛДК, яка відтоді перейшла на якісно вищий щабель. Справа в тому, що до появи вченого в консерваторії фонозаписи, здобуті в польових умовах, залишалися лише підбіркою, хоч і частково опрацьованих (транскрибованих), але все ж системно невпорядкованих народномузичних творів. Ситуація докорінно змінилася після того, як В. Гошовський, створивши Кабінет, започаткував у ньому перший у Галичині [22, с. 68–69, 91–94] та один із перших

⁶ Своєю роль у тому, що В. Гошовського прийняли на роботу до Львівської консерваторії, відіграло і прихильне ставлення до нього тодішнього ректора ЛДК Миколи Колесси [36, с. 30].

⁷ В. Гошовський згадував, що в організації Кабінету йому також посприяв ректор М. Колесса [36, с. 30].

в Україні фонограмархів музичного фольклору⁸. Закладений на основі матеріалів попередників, а також частини його особистої закарпатської колекції⁹, архів вимагав регулярних поповнень новими якісними аудіозаписами, які й здобували в наступні роки під керівництвом етномузиколога.

Збирацька діяльність В. Гошовського в ЛДК розпочалася влітку 1962 року [61, с. 255], хоча перша експедиція була запланована орієнтовно на січень-лютий 1961 року. Однак вона не відбулася, найімовірніше через відсутність справного магнітофона. Попри те, що тогочасна апаратура була вельми недосконалою і нерідко створювала значні труднощі в терені, В. Гошовський обов'язково використовував її у збирацькій роботі, в тому числі в усіх своїх “консерваторських” виїздах. Зрештою, звукозаписувальну техніку завжди залучали і його попередники З. Штундер та Я. Шуст, на музично-етнографічні потреби яких у консерваторії було виділено як мінімум два магнітофони¹⁰. Піклуючись про якість майбутніх фонозаписів, В. Гошовський перед своєю першою експедицією в ЛДК спеціально їздив у відрядження в Ужгород за новим магнітофоном [61, с. 287]. Загалом за час своєї діяльності у виші він розширив технічне обладнання Кабінету до семи звукозаписувальних пристроїв¹¹. Один із них – “Репортер” (див. фото) – мав батарейкове живлення і давав змогу збирачеві робити записи не лише в електрифікованих приміщеннях, але й, наприклад, на полонинах¹². Ще один важливий крок уперед у технічному забезпеченні фольклористичних експедицій був зроблений у 1966 році, коли завдяки В. Гошовському Міністерство культури УРСР надало Кабінету народної творчості автобус – до того часу збирачі переважно виїжджали в терен попутним транспортом¹³.

Учений намагався щороку (а при можливості – і кілька разів на рік) виїжджати зі студентами у терен або ж при нагоді знаходити інформантів на місці – у самому Львові чи його околицях¹⁴. Перші роки праці вченого у консерваторії були не надто насичені поїздками: протягом 1962–1963 років відбулося три експедиції, у 1964 році – жодної [61, с. 271]. Можливо, причиною цього була надмірна завантаженість дослідника у той час: згідно зі звітом В. Гошовського, лише в 1961 році він, паралельно із організацією та керівництвом фольклористичною секцією СНТ і

⁸ Про Архів КНТ – нині Архів ПНДЛІМЕ (Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка), див.: [20; 59].

⁹ В Архіві КНТ В. Гошовський задепонував кілька своїх закарпатських записів, зроблених протягом 1960 року – усього близько 20-ти одиниць із 6-ти населених пунктів (за шифром Архіву – ГНІ 1а/1-6).

¹⁰ “З [...] магнітофоном я міг переміщатись тільки в околиці районних центрів, електрифікованих сіл, або записувати в тих селах, де клуб мав свій електродвигун” [8, с. 408]. Окрім того, використання магнітофона не лише спричиняло труднощі технічного плану, але й впливало на налагодження контактів з інформантами: “[...] в клубі не можна було створити натуральні (домашні) умови, необхідні для невимушеного співу. Крім того, не всі селяни (особливо люди старшого віку) погоджувались співати в клубі” [8, с. 408].

¹¹ Це були два магнітофони “Днепр”, два “МАГ-8”, “Яуза-5”, “Астра” та “Репортер” [1].

¹² Один із таких “полонинських” сеансів відбувся 1965 року в селі Бітля Турківського району Львівської області.

¹³ Ця інформація почерпнута із невеличкої газетної статті, присвяченої В. Гошовському, в якій згадувалося про те, що фольклористичний кабінет одержав від Міністерства “автомашину со спеціальним звукозаписувальним обладнанням” [24]. Насправді ж, це був не автомобіль, а автобус, який використовували для виїздів у терен аж до 1990-х років.

¹⁴ Див. нижче про львівські сеанси з інформантами-переселенцями з Лемківщини та співаком з Великої Горянки Кременецького району Тернопільської області.

Кабінетом народної творчості, викладанням на кафедрах народних інструментів, іноземних мов та історико-теоретичній, ще й встигав писати наукові праці та газетні статті, виступати із лекціями, радіонарисами тощо [61, с. 271].

Загалом у перших трьох експедиціях збирач зафіксував близько сотні народномузичних творів із чотирьох населених пунктів. Натомість, у 1965–1967 роках, після поступового “набирання обертів”, польова діяльність В. Гошовського різко інтенсифікувалася, внаслідок чого під час дев’яти виїздів було задобуто близько восьми сотень одиниць народної музики із 26-ти сіл. 1968 рік, завершальний для “консерваторської” польової роботи В. Гошовського, приніс значно скромніші набутки – 70 пісень із двох сіл. Отже, загальна цифра усього записаного в експедиціях ЛДК склала близько тисячі вокальних та інструментальних зразків.

Ще одним важливим джерелом поповнення фонограмархіву КНТ стали особисті експедиції В. Гошовського, оскільки після переїзду до Львова науковець не полишив свою індивідуальну польову діяльність, розпочату в ужгородський період. Наприклад, лише впродовж одного 1965 року, охопивши у трьох “консерваторських” експедиціях вісім сіл, дослідник також провів низку персональних виїздів, обстеживши при цьому ще 14 населених пунктів. Правда, в Архіві Кабінету В. Гошовський зареєстрував лише один із власних сеансів, а саме, запис, зроблений у Львові від талановитого співака Федора Назарчука з села Велика Горянка Тернопільської області, який виконав збирачеві 80 (!) необрядових пісень.

Окрім того, при В. Гошовському в ЛДК була запроваджена практика депонування народномузичних записів від “сторонніх” збирачів, яка набула значного поширення у наступні роки¹⁵. Найчастіше фонозаписи надавали в Архів студенти, члени фольклористичного гуртка, рідше – працівники консерваторії. Скажімо, протягом 1962–1969 років свої записи в Архів КНТ принесли І. Небожинський (1962)¹⁶, М. Мишанич (2 експедиції, 1962)¹⁷, О. Олійник (2 експедиції, 1964), Ю. Сливинський (5 експедицій, 1964, 1965, 1967 та 1968), Ю. Шибальський (1965), В. Зеленчук (2 експедиції, 1967). У 1969 році колекцію власних закарпатських матеріалів (5 експедицій) подарував КНТ Д. Задор¹⁸. Загалом особисті експедиції за сприяння В. Гошовського збільшили фоноархів на ще понад три сотні одиниць із 18 населених пунктів.

Географію студентських “консерваторських” поїздок В. Гошовського за адміністративним та етнографічним поділом детально ілюструє таблиця 1, із якої видно, що збирач, по суті, цілком зосередився на теренах Західної України. Найбільше експедицій відбулося на Львівщині, значно менше – Івано-Франківщині¹⁹, натомість Рівненську та Тернопільську області дослідник не відвідав жодного разу,

¹⁵ Наприкінці 80-х років для таких “зовнішніх надходжень” в Архіві навіть був створений спеціальний фонд (“НЗ” – “надходження зовнішні”), який поповнюється і донині.

¹⁶ Цей виїзд (відзначений відповідним наказом по консерваторії [38]) відбувся навіть раніше першої експедиції В. Гошовського – у лютому 1962 року.

¹⁷ З невідомих причин два збирацькі сеанси, які у 1962 році поблизу Львова провів відомий галицький етномузиколог (а на той час студент оркестрового факультету) Михайло Мишанич із лемками-переселенцями, були зареєстровані в Архіві як 6 і 7 експедиції ЛДК, що стало єдиним винятком у фоноархіві КНТ, коли керівником “консерваторської” експедиції був зазначений студент, а не викладач.

¹⁸ За словами Віри Мадяр-Новак, Д. Задор передав бобіну зі своїми записами В. Гошовському “з надією, що його (Д. Задора. – Л. Д.) експедиція буде опрацьована” [35, с. 320].

хоча й планував у 1967 році виїхати у Заліщицький, Бережанський та Бучацький райони Тернопільської області [55]. Польові дослідження інших місцевостей Заходу України були нечастими – таких поїздок було всього дві, відповідно, у Волинську та Закарпатську області, а ще два згадані вище сеанси, проведені у Львові та його околицях, принесли записи із Тернопільщини (Великої Горянки) та Лемківщини (з території сучасної Польщі).

За етнографічним регіонуванням близько половини народномузичного матеріалу, який зібрав В. Гошовський під час роботи в ЛДК, походило із бойківських теренів і, відповідно, стільки ж із усіх інших західноукраїнських земель разом узятих. Зацікавлення вченого Бойківщиною було зрозумілим, оскільки він на той час продовжував активні діалектологічні студії, апробовані закарпатським збірником. Сам науковець окреслював перспективу своїх слов'янознавчих пошуків так: “Закарпаття – Карпати – Україна – слов'яни – універсалії” [36, с. 32]. Оскільки вже у 1961 році закарпатська збірка була майже готова до друку [45, с. 11], то, властиво, у львівський період розпочалася реалізація другого, “карпатського” етапу. Зокрема, дослідник мав намір поступово “охопити музично весь східно-карпатський ареал” [7, с. 9] та видати серію народнопісенних антологій, подібних до закарпатської, розпочавши, щонайменше, із двох збірок із південного Прикарпаття [7, с. 9]. Протягом 1961–1968 років йому вдалося здійснити вагому частку цього задуму, а саме, доволі ретельно прозондувати гірські та підгірські терени Львівської області та дещо менше Івано-Франківської (див. таблицю 1).

Загалом, попри зосередженість мало не на одній етнографічній області, В. Гошовський зміг суттєво розширити географію “консерваторських” поїздок – особливо, у західному та північному напрямках, адже його попередники, фактично, за межі Галичини не виїжджали. Дві експедиції до найвіддаленіших від Львова територій²⁰ – у Закарпатську та Волинську області, великою мірою були інспіровані актуальними діалектологічними потребами вченого. Підтвердження цього можна знайти у його монографії “У истоков народной музыки славян”, де автор в аналітичних нарисах послуговувався кількома записами із сіл Заболоття, Колодяжне (Волинська область)²¹ [6, с. 90] та Кальник (Закарпатська область). Звичайно, суттєвим стимулом приділити увагу згаданим селам Волині стало бажання науковця пройти “слідами” Лесі Українки та Климента Квітки, відвідавши рідне село поетеси²² та дослідити місцевість, у якій робив записи один із найавторитетніших для В. Гошовського етномузикологів. Завдяки цій експедиції 1965 року у фоноархіві КНТ нарешті з'явилися сучасні записи із багатого автентикою Західного Полісся. Що ж стосується виїзду в село Кальник (1966 рік), то він, вочевидь, цілком був зумовлений бажанням В. Гошовського перевірити інформацію, яка була йому необхідна у процесі написання нарису “По следам одной свадебной песни славян”²³.

¹⁹ Говорячи про свою збирацьку роботу загалом, В. Гошовський писав, що з 1955 по 1965 роки він переважно виїжджав на Закарпаття та в сусідні області Карпатського ареалу. І далі: “В наступних роках (після шістдесят п'ятого) записувалося переважно у Львівській області і, як виняток, – у Волинській та Івано-Франківській областях” [7, с. 9].

²⁰ Виїзди на далеку відстань були доволі рідкісними, можливо, через тогочасні скрутні фінансові умови, які не давали змоги часто вирушати у такі подорожі.

²¹ Одну із заболотських колядок В. Гошовський використав на цій же сторінці як нотний приклад.

²² Наміри обстежити село Колодяжне були ще у Я. Шуста [21, с. 138].

Окрім матеріалів волинського та закарпатського виїздів, науковець використав у своїй монографії “У истоков народной музыки славян” дані, здобуті і в інших експедиціях ЛДК, які проводили як він особисто (у 1966 році в села Корнич і Печеніжин Івано-Франківської області, Шум’яч Львівської області²⁴ [6, с. 146] та у 1967 році в селі Терло Львівської області [6, с. 224]), так і його колеги²⁵. Колядка, котру зафіксував дослідник у селі Шум’яч, заслужила на особливу увагу у цьому виданні як рідкісний вже у ті роки зразок своєрідного первісного способу виконання (із заспівувачем та хором)²⁶ [6, с. 87].

“Консерваторські” експедиції на Турківщину у 1963 та 1965 роках (у села Бітля, Ботівка, Верхнє Висоцьке та Кривка) надали вченому вартісний джерельний матеріал для іншої розвідки, а саме – “Семиотика в помощь фольклористике” [4], у якій В. Гошовський розглядав зафіксовані в названих селах “гоєкання” – трудові пісні-діалоги²⁷. Одне із гоєкань з села Кривка увійшло також до його закарпатського збірника [11, с. 200–201].

Плануючи географію своїх експедиційних виїздів, учений не обмежував себе наперед визначеними конкретними населеними пунктами, хіба в загальних рисах окреслював межі майбутньої “фольклорної бази”. Свідченням цього можуть бути численні плани експедиційних виїздів, наприклад: “Дві експедиції в села Турківського р-ну” [50], “в Івано-Франківську область, Турківський та Стрийський р-ни Львівської області” [52], “Села південно-західної частини Старо-Самбірського району; села південно-східної частини Сколівського району, села південної частини Турківського району” [56] або ж “Самбірщина, Стрийщина, Гуцульщина, Закарпаття” [49]. Втім, часто дослідник не дотримувався своїх намірів, або ж слідував їм лише частково [49; 50; 52; 56]. Ті ж поодинокі плани, в яких майбутні експедиції розписувалися з точністю до назв сіл [54; 55], на практиці, зазвичай, не реалізовувалися буквально – співпадали лише визначені наперед райони. Єдиним винятком стала запланована і здійснена експедиція 1967 року в села Матків та Тухолька (Львівська область).

Нерідко попередні задуми В. Гошовського пов’язувалися із потребою дослідити не тільки обрану місцевість, але й одночасно певні народномузичні жанри. Даниною часу (зокрема, тодішнім суспільно-політичним реаліям) став фігуруючий у кількох планах виїзд за “робітничим фольклором”²⁸. В інших своїх попередніх намітках учений запланував записати “трудові та обрядові пісні Турківського та Стрийського

²³ Експедиція допомогла вченому підтвердити його сумніви щодо однієї із весільних пісень [6, с. 56, виноска 1, 2].

²⁴ На цій же сторінці В. Гошовський також навів нотний приклад пісні із села Корнич.

²⁵ Маються на увазі записи експедицій З. Штундер та Я. Шуста 1958 і 1960 років (у селі Нагуєвичі (Івана Франка), Львівська область) і на Гуцульщині (сmt. Верховина (Жаб’є), Космач Івано-Франківська область) та М. Мишанича 1962 року (село Ольховце, Кросненський повіт, Польща) [6, с. 61, 89, 93, 245–247].

²⁶ У нарисі науковець помістив і нотацію колядки, і коментар до неї.

²⁷ В експедиції 1963 року В. Гошовський натрапив на жанр “гоєкань” вже не вперше, хоча саме цей рік наводять у своїх розвідках А. Гурина [13, с. 119] та В. Пасічник як дату “відкриття” науковцем цього жанру [42, с. 113]. Водночас, як свідчить інвентарна книга № 1 Кабінету народної творчості, В. Гошовський записав одне із “гоєкань” ще в 1960 році в селі Ужок Великоберезнянського району Закарпатської області від співачки А. Далекорій [28] і помістив цей твір у своєму закарпатському збірнику під № 117 [11, с. 199]. Наскільки відомо, в селі Ужок фольклорист робив записи тільки раз, саме у 1960 році [35, с. 131].

районів”, що було пов’язано із його бажанням продовжити вивчення “гоєкань”, зокрема на Турківщині та Стрийщині [52]. Роком раніше, як свідчить один із звітів науковця, “особливу увагу було приділено трудовим пісням скотарів на пасовиськах, пісням-діалогам”²⁹ [26]. Бажання виїхати “в Івано-Франківську область (гуцульське весілля)” [54] виникло у науковця, вочевидь, після прослуховування свіжих польових матеріалів із села Дора (поблизу міста Яремче Івано-Франківської області), які достарчив до Архіву в 1965 році Юрій Сливинський. Вже влітку 1966 року в Дорі та ще кількох населених пунктах Івано-Франківської області (а також одному селі Закарпатської області) В. Гошовському вдалося схопити на плівку близько сотні весільних обрядових та необрядових пісень. Ці твори, а також численні особисті записи Юрія Сливинського лягли в основу його дипломної роботи, захищеної під керівництвом В. Гошовського в 1967 році [58].

Загалом матеріал, який зафіксував В. Гошовський в експедиціях “консерваторського” періоду, є доволі нерівноцінним за своїм жанровим та чисельним складом: наприклад, результатом одно- або кількадевного обстеження одного села могло бути від декількох пісень до близько сотні одиниць народної музики, представлених творами як різноманітних жанрових циклів, так і одного жанру. Водночас, для В. Гошовського невеликий обсяг записаного зовсім не означав невдачу, а навпаки: найчастіше це був його свідомий підхід. Дослідник вважав, що для науки важливіше мати більше варіантів меншої кількості пісень (типів) з більшого числа населених пунктів, ніж навпаки [37, с. 10]. Подібне умисне збирацьке самообмеження хоча і призводило не раз до позірно невисоких результатів (жанрової одноманітності або кількісно скромних здобутків), проте давало змогу вченому послідовно провадити “науково цілеспрямоване”³⁰ збирання музичного фольклору, орієнтоване на максимальне задовільнення актуальних для нього у той чи інший час наукових потреб. Учений наголошував, що “не слід все записувати, але тільки все те, що має вартість для даної проблеми або теми” [36, с. 33], або, інакше кажучи, “в кожній місцевості необхідно записати тільки **найбільш важливий** музично-етнографічний матеріал”³¹ (виділення шрифтом В. Гошовського. – *Л. Д.*) [37, с. 10].

Для виконання поставлених перед собою завдань В. Гошовський розробив та застосовував на практиці ефективні способи збирання народної музики. Відповідно до використання тої чи іншої методики, збирач під час праці в ЛДК практикував експедиції двох типів: за прийнятою нині в ПНДЛІМЕ термінологією їх можна назвати

²⁸ Ось пункт плану роботи Кабінету на 1965/66 навчальні роки, приуроченого: “До 50-річчя ВЖСР [Великої Жовтневої соціалістичної революції. – *Л. Д.*] – запис робітничого фольклору (Борислав, Долина, Червоноград, Роздол)” [52]. У звіті про роботу Кабінету за 1965–1966 навчальний рік В. Гошовський зазначив, що “в Бориславі робота була спрямована на збирання робітничих та революційних пісень” [60]. Ще раз експедицію у Борислав В. Гошовський згадав у звіті Кабінету за 1966/67 навчальний рік [25]. Водночас, В. Гошовський не вважав за потрібне депонувати такі доволі сумнівні матеріали у фонограмархіві КНТ [28].

²⁹ У заголовку звіту про експедицію В. Гошовський, вочевидь, помилився, оскільки всі села, про які він згадує, належать до Турківського району Львівської області.

³⁰ Відсутність наукової цілеспрямованості та конкретного плану при збиранні народних пісень, вміщених у друкованих джерелах, В. Гошовський вважав найбільшим недоліком опублікованих народномузичних збірників [6, с. 28].

³¹ Висловлювання вченого стосовно методики збирання народної музики див.: [10, с. 80–81; 11, с. 25, 49; 6, с. 29; 36, с. 33–34; 37, с. 10]. Див. також інші джерела, які подав В. Пасічник [44, с. 78, виноска 4].

зондувальними та тематичними. Виїзди першого типу були свого роду розвідками й окреслювали у загальних рисах цілісну жанрову картину певної місцевості – від окремого населеного пункту до, за висловом В. Гошовського, “етнічного мікрорайону” [48]. Сеанси, проведені з такою метою, приносили щонайменше 45–50 творів різних жанрів. Прикладами подібних виїздів були експедиції в села Ясениця (Турківський район Львівської області, 1962 рік, 54 одиниць), Заболоття (Ратнівський район Волинської області, 1965 рік, 86 одиниць), Хоросниця (Мостиський район Львівської області, 1965, 47 одиниць), Старий Кропивник (Дрогобицький район Львівської області, 1966 рік, 56 одиниць), Корнич (Коломийський район Львівської області, 1966 рік, 49 одиниць), Терло (Старосамбірський район Львівської області, 1967 рік, 77 одиниць), Тухолька (Сколівський район Львівської області, 45 одиниць) тощо. Зазвичай в обраній місцевості В. Гошовський робив лише один, рідше кілька розвідкових сеансів, найчастіше на початку дослідження нового для себе терену, наприклад, сеанс в Ясениці розпочав обстеження Турківщини, у Терло – Старосамбірщини, Заболоття – Західного Полісся, Корнич – Гуцульщини, Тухолька – Сколівщини тощо (див. таблицю 1). Можливо, максимально повно виявляючи репертуар того чи іншого населеного пункту (мікрорайону), дослідник, окрім того, приробирував твори для своїх майбутніх прикарпатських антологій [7, с. 9].

Після з’ясування загальної жанрової ситуації на тій чи іншій території науковець міг повторно виїжджати у ту ж місцевість, фіксуючи там небагато, до кількох десятків творів, що доповнювали вже відому йому інформацію новими даними. При цьому, як показує таблиця 1, В. Гошовський жодного разу не повертався до тих населених пунктів, де вже побував раніше, навіть, якщо при цьому матеріал було зібрано небагато. Разом з тим, учений кілька разів відвідував села, з яких походили записи, задепоновані в архіві КНТ іншими збирачами (наприклад, села Бітля, Дора, Печеніжин). Єдиним винятком міг би стати повторний виїзд у село Колодяжне у 1966 році, однак запланована експедиція не відбулася [54].

В експедиціях другого типу – тематичних – науковець проводив вибіркоче опитування інформантів, фіксуючи лише твори певних жанрів чи типів, необхідних йому для актуальних на час виїзду студій. Дослідник писав, що завдяки подібним вузькоспеціальним подорожам йому вдавалося охопити дослідженням і до 5–10 населених пунктів протягом одного дня [6, с. 29]. Одним із прикладів такої “цільової короткочасної експедиції”³² [6, с. 29] є поїздка 1965 року на Турківщину, зокрема в села Бітля, Ботівка та Верхнє Висоцьке. Основною мотивацією для В. Гошовського у цій експедиції став пошук згаданих вище “гоєкань”, тому, незважаючи на те, що загальний обсяг записаного у цих населених пунктах виявився зовсім невеликим (близько трьох десятків одиниць, з них у селі Бітля – взагалі тільки чотири твори, див. таблицю 1), накреслене дослідником завдання знайти трудові пісні-діалоги було виконане.

Досягати необхідних результатів збирачеві допомагали спеціальні польові питальники, які він розробив як для загального (зондувального), так і для вибіркового (тематичного) обстеження місцевості. Перший із них ґрунтувався на переліку основних нагод для виконання обрядових наспівів і був позбавлений надмірної конкретизації³³, другий же, закономірно, містив у собі такі пункти, як “початкові

³² Цю практику продовжив Б. Луканюк, який у 1994 році провів подібну експедицію (за шифром архіву ПНДЛМЕ – ЕК 118) [30].

фрази пісень, які цікавлять збирача, їх тематика, зміст, тектонічні елементи і т. д.³³ [37, с. 10]. В одному з питальників другого типу, які вчений застосовував під час своїх бойківських експедицій 1960-х років, поряд із названими вище елементами зазначено і ритмічну форму наспіву³⁵. Крім того, працюючи з народними виконавцями, В. Гошовський застосовував низку цікавих методичних прийомів, спрямованих на те, щоб достовірно та якісно зафіксувати потрібний твір, а також вичерпно з'ясувати усі важливіші обставини його виконання та побутування³⁶.

Жанровий і кількісний склад матеріалу, який зібрав В. Гошовський в експедиціях ЛДК, відображений у таблиці 2, де визначення жанру твору адаптовані до тих, що традиційно практикуються сьогодні в ПНДЛІМЕ. Дослідник, заповнюючи в Інвентарних книгах колонку “жанр”, не використовував такі загальноприйняті нині у львівській етномузикологічній школі терміни (які ввів в обіг ще С. Людкевич [33, с. XI]), як “звичайні” та “напливові” пісні: останні науковець взагалі ніяк не вирізняв з-поміж інших (зазначаючи, хіба, “романс”, “російська” тощо). Пісні звичайного жанрового циклу вчений переважно класифікував за змістом (наприклад, “балада”, “жартівлива”, “лірична”, “побутова” і т. п.). Весільні пісні, зведені в таблиці 2 в одну колонку, фольклорист поділяв на обрядові та необрядові. Загалом, дані, представлені в цій таблиці, не можна вважати остаточними, оскільки записи В. Гошовського на сьогоднішній день до кінця ще не опрацьовані. Основним джерелом інформації стали Інвентарні книги Кабінету народної творчості, у яких, правда, зазначені тільки ті твори, що були скопійовані у фоноархів. Наскільки відомо, В. Гошовський намагався переписувати всі аудіоплівки, здобуті в студентських експедиціях, однак ймовірно, зафіксованого в терені могло бути і більше – перевірити це майже неможливо, оскільки оригінальні польові бобіни вже давно втрачені. Для уточнення даних могли б прислужитися численні звіти В. Гошовського, які він готував після повернення з експедицій, однак цифри, що подавав дослідник “по свіжих слідах”, є доволі приблизними і переважно дуже сильно різняться від тих, що з'ясовувалися в процесі післяекспедиційного опрацювання³⁷.

Якщо проаналізувати інформацію з таблиці 2, можна зауважити, що обрядові та необрядові записи В. Гошовського розподілилися майже порівну, з деякою перевагою останніх. Серед родинно-обрядових наспівів найбільше весільних (які загалом становлять третину усього, що здобув збирач у “консерваторських” поїздках), натомість більш рідкісні хрестильні та похоронні, закономірно, трапляються лише час від часу. Порівняно із весільними, календарні твори представлені доволі скромно, основна їх частка припадає на зимові та весняні, значно менше літніх. Трудових пісень також досить мало, однак локальних “госкань” серед них приблизно стільки

³³ Зразок такого питальника див.: [10, с. 80–82].

³⁴ У монографіях “Українські пісні Закарпаття” та “У истоков народной музыки славян” перелік пунктів подібного питальника, відповідно, такий: “названия нужных [...] песен, их функции, напевов, текстовых инципитов и содержания” [6, с. 29]; “пісні, типи пісень, жанри, тематика, яка нас цікавить” [11, с. 49].

³⁵ На жаль, авторові цієї статті була доступною лише перша сторінка цього польового питальника В. Гошовського, вміщена в одній із розвідок В. Пасічника [42].

³⁶ Ці методичні прийоми детально описані у: [10, с. 80–81; 42, с. 112–113].

³⁷ Наприклад, у звіті про експедицію 1968 року (ЕК 20) дослідник писав про 50 зафіксованих творів, натомість, за інвентарною книгою їх є шонайменше 70 [27]. Так само у звіті про експедиції 1967 року (ЕК 18-19) подана цифра 150, яка у процесі копіювання матеріалів зросла до понад 200 [61, с. 442, арк. 38].

ж, скільки і жнивних, ареал побутування яких на західноукраїнських теренах є набагато ширшим. Серед необрядових творів наявна доволі велика кількість колискових пісень³⁸.

Дані з таблиці 2 також демонструють абсолютну перевагу вокальної музики над інструментальною, оскільки остання становить лише близько одного відсотка всього матеріалу³⁹. На перший погляд здається, що дослідник відверто ігнорував інструментальний пласт народномузичної культури, однак це не зовсім так. Ще у 1961 році, розробляючи згаданий вище план покращення роботи СНТ, В. Гошовський наголошував на потребі вивчення “музичних інструментів одного села або групи сіл одного етнічного мікрорайону” [61, с. 255]. Наприкінці своєї “консерваторської” праці (1967–1968 навчальний рік) учений навіть запланував “запис народних музикантів-професіоналів Закарпатської та Івано-Франківської областей” [56], однак виїзд з невідомих причин не відбувся. Загалом, фольклорист все ж спорадично фіксував інструментальну музику і таких записів, можливо, було більше, ніж зазначено в Інвентарних книгах – через більшу складність депонування, порівняно з вокальною музикою, інструментальні твори могли бути просто не скопійовані до фоноархіву або їх переписували лише частково. Адже викликає сумнів, щоб збирач, спромігшись знайти у селі виконавців-інструменталістів, задовольнився тільки записом трьох-чотирьох творів, як зазначено в реєстрах Кабінету і, відповідно, в таблиці 2. Певним підтвердженням цього припущення може слугувати звіт В. Гошовського про експедиції 1968 року: “Великий науковий інтерес матимуть зразки трієстої музики, що були нами записані в селі Тур’є” [27] – жодної згадки про ці матеріали в інвентарних книгах немає. Не завжди там були відображені і зразки вокально-інструментального виконання: інколи біля інципітів подано лише жанр пісні, а наявність інструментального супроводу не зазначено.

Після повернення з експедицій під керівництвом В. Гошовського провадилося опрацювання здобутих народномузичних творів, зокрема, їхня каталогізація, яку робили в межах започаткованого фольклористом масштабного проекту створення Універсального каталогу народних пісень⁴⁰. Прикметно, що хоч записи із “консерваторських” виїздів склали порівняно невелику частину каталогу, заснованого головно на матеріалі із “науково достовірних, ‘класичних’ збірників” [12, с. 184], все ж учений вважав їх цілком придатними для використання нарівні із піснями з академічних видань. В одному зі звітів про діяльність Кабінету за 1965–1966 навчальний рік науковець писав: “В кабінеті продовжується робота над складанням каталогу українських народних пісень [...] До цього часу були охоплені записи Лисенка (5 томів), Ф. Колесси (1 том), К. Квітки (2 томи) та частина фондів ЛДК” [60].

Звичайно, що В. Гошовський опікувався й транскрибуванням здобутих в експедиціях матеріалів, яким займалися під його керівництвом студенти-музикознавці

³⁸ Особливий інтерес В. Гошовського до колискових вже відзначено у критичній літературі [42, с. 113].

³⁹ Зацікавлення переважно вокальною музикою характерне для львівської етномузикологічної школи. Цікаво, що сам дослідник, говорячи про архів КНТ, дуже часто (хоч, можливо, і несвідомо) називав його “пісенним” [7, с. 10]. Також в одному з листів В. Гошовський назвав заснований ним кабінет “Кабінетом народної пісні” [29].

⁴⁰ Результатом цієї кількадесятилітньої праці В. Гошовського, розпочатої в Кабінеті народної творчості ще у 1962 році, стало створення комп’ютерної системи УНСАКАТ. Див. про львівський каталог: [3; 12].

та члени фольклористичної секції [51; 53; 60]. Згодом студенти переважно на основі особисто зібраних та опрацьованих польових матеріалів писали наукові розвідки – курсові реферати, робили доповіді для конференцій тощо [61, с. 442]. Проблематика цих праць, здебільшого, лежала у тому ж руслі, що і дослідження самого вченого, та стосувалася, з одного боку, “вивчення музичних особливостей народних пісень **одного села** (виділення шрифтом В. Гошовського – *Л. Д.*) або групи сіл одного етнічного мікрорайону”, а з іншого – “розробки невеликих теоретичних проблем, пов’язаних з окремими музичними явищами українського фольклору, поширених на одній визначеній території” [61, с. 255]. Ось неповний перелік студентських робіт обох типів, які ґрунтувалися на матеріалах “консерваторських” експедицій: 1) “Сучасний музичний фольклор села Терло Старосамбірського району”, “Структурні особливості пісень села Гороньки⁴¹, що на Волині”, “Сучасні пісні села Сможе Сколівського р-ну”, “Гоекання в с. Кривка”, “Сучасний музичний фольклор с. Ясениця Старо-Самбірського району Львівської області”, “Морфологія весільних пісень с. Ясениця”, “Деякі стилістичні особливості сучасної народної музики с. Дарахів Терехівлянського району Тернопільської області”, “Ладо-інтонаційний нуклеус села Хоросниця Мостиського району Львівської області”; 2) “Портретні ескізи сучасних народних співачок”, “Типи коломийкових структур в лемківських піснях”, “Мажорні гіпо-лади в лемківських піснях” тощо [61, с. 313, 315, 442]. Авторами деяких студентських розвідок були нині відомі етномузикологи – Богдан Луканюк (“Деякі особливості ладових систем сучасних пісень Бойківщини”), Ігор Мацієвський (“Композиційні елементи народної інструментальної музики”) та Михайло Мишанич (“Музично-синтаксичні особливості пісень лемків-репатріантів”). Окрім того, польові матеріали лягли в основу двох дипломних робіт, написаних під керівництвом В. Гошовського: “Українські календарні пісні Волинської області” (Л. Карпеко, 1966 рік) та згаданої вище праці “Гуцульські весільні пісні” (Ю. Сливинський, 1967 рік).

Ще на початках своєї педагогічної діяльності в консерваторії В. Гошовський спонукав студентів-учасників експедицій готувати на основі здобутих матеріалів “збірничок народних пісень обстеженого студентом села або етнічного мікрорайону з відповідними коментарями, відсилачами мелодико-ритмічних та тематичних паралелів та вступною аналітичною розвідкою” [61, с. 255]. Ідея популяризувати зібрані в експедиціях ЛДК твори шляхом їх публікації не полишала вченого і в наступні роки. Так, на 1967 рік В. Гошовський запланував “видання серій народних пісень західних областей УРСР – матеріалів фольклорних експедицій. В кожну збірку увійде 20–25 народних пісень та інструментальних мелодій **одного села**” (виділення шрифтом В. Гошовського. – *Л. Д.*) [47]. Однак на практиці це починання так і не було реалізоване, навіть незважаючи на активну підтримку дирекції ЛДК на особі ректора М. Колесси⁴².

Сьогодні фоноколекція народномузичних творів обсягом у тисячу одиниць із тридцяти трьох населених пунктів Західної України, яку зібрав В. Гошовський

⁴¹ Вочевидь, йдеться про запис із Великої Горянки, згаданої вище.

⁴² У березні 1963 року М. Колесса надіслав листа Міністрові вищої та середньої освіти із клопотанням про дозвіл видати на ротاپринті матеріали фольклорних експедицій ЛДК, оскільки вони “мають не тільки велику наукову та пізнавальну вартість, але й художню. Тому було б бажано, щоб ці матеріали стали доступними широким колам населення” [61, с. 311].

упродовж семи років інтенсивної польової праці, зберігається у спадкоємній інституції Кабінету народної творчості – ПНДЛІМЕ. Записи у переважній більшості існують в одиничних копіях, які зробив ще сам фольклорист у 1960-х роках. Лише порівняно невелика частина цих матеріалів у 1990-ті роки була скопійована в аналоговий (бобінний) архів ПНДЛІМЕ. Зрозуміло, що ці давні плівки перебувають нині на межі фізичного руйнування і потребують нагального комп'ютерного оцифрування. Можливо, у майбутньому доцільно було б зосередити в межах фоноархіву КНТ (ПНДЛІМЕ) увесь масив польових записів В. Гошовського, долучивши до “консерваторських” записів ті аудіоматеріали вченого, що нині містяться у різних фондах України, зокрема у Львівській національній науковій бібліотеці імені Василя Стефаника НАН України та Центрі з вивчення народномузичної культури Карпат при Ужгородському державному музичному училищі імені Д. Задора [35, с. 131–132]. Логічним наступним кроком мало би стати переведення цілої звукової колекції фольклориста в електронний формат із супутнім створенням детальної бази даних на основі всієї дотичної до аудіозаписів інформації. Тільки такі заходи змогли б забезпечити збереження унікальної збирацької спадщини В. Гошовського для наступних поколінь науковців як вагомого джерельного підґрунтя для фахових фольклористичних студій.

---

1. Акт прийому та здачі устаткування кабінету Народної творчості від 7 травня 1969 р. // Архів ПНДЛІМЕ.

2. Володимир Леонідович Гошовський. Біо-бібліографічний покажчик наукових праць. – Львів, 1992.

3. *Гошовский Владимир*. Принципы и методы систематизации и каталогизации народных песен / Владимир Гошовский. – Москва, 1966.

4. *Гошовский Владимир*. Семиотика в помощь фольклористике / Владимир Гошовский // Музыка. – 1966. – № 11. – С. 100–106.

5. *Гошовский Владимир*. Социологический аспект музыкальной этнографии / Владимир Гошовский // Българско музикознание. – 1985. – Год. IX, кн. 4. – С. 3–9.

6. *Гошовский Владимир*. У истоков народной музыки славян : Очерки по музыкальному славяноведению / Владимир Гошовский. – Москва, 1971.

7. *Гошовський Володимир*. “...Біографічний етюд...”. Лист В. Гошовського до Ольги Грабалової // Пам’яті Володимира Гошовського (1922–1996) : збірник статей та матеріалів / Упоряд. В. Пасічник. – Львів, 2006. – С. 7–18.

8. *Гошовський Володимир*. Були колись літа : Фрагменти спогадів / Володимир Гошовський // Професійна музична культура Закарпаття : Етапи становлення. – Ужгород, 2005. – Вип. 1. – С. 360–413.

9. *Гошовський Володимир*. Були колись літа : Фрагменти спогадів / Володимир Гошовський // Тиса (Ужгород). – 1992. – № 1.

10. *Гошовський Володимир*. Традиційна народна пісня : Питальник і методичні зауваження / Володимир Гошовський ; публікація В. Пасічника // Етномузика. – Число 4 / Упоряд. І. Довгалюк. – Львів, 2008. – С. 77–82.

11. *Гошовський Володимир*. Українські пісні Закарпаття / Володимир Гошовський; перекл. з рос. Р. Пасічник та В. Пасічник; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2003.

12. *Гошовський Володимир*. Універсальний комп'ютерний каталог народних пісень як основа кібернетичної етномузикології / Володимир Гошовський // Записки НТШ. – Львів, 1993. – Т. ССХХVI : Праці музикознавчої секції. – С. 182–195.
13. *Гуріна Алла*. В. Л. Гошовський та семіотичні дослідження в етномузикології / Алла Гуріна // Пам'яті Володимира Гошовського (1922–1996) : збірник статей та матеріалів / Упоряд. В. Пасічник. – Львів, 2006. – С. 111–119.
14. *Добрянська Ліна*. Бойківські матеріали у фондах Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології (Львів) / Ліна Добрянська // Традиційна народна музична культура Бойківщини : збірник статей і матеріалів / Упорядники В. Коваль, П. Зборовський. – Львів, 2003. – С. 94–109.
15. *Добрянська Ліна*. Волинські матеріали у фондах НДЛМЕ (Львів) / Ліна Добрянська // Традиційний музичний фольклор Волині / Редактор-упорядник О. Смоляк. – Кременець, 1997. – С. 33–36.
16. *Добрянська Ліна*. Волинсько-рівненські матеріали у фондах ПНДЛМЕ / Ліна Добрянська // Етнокультурна спадщина Полісся / Упорядник В. Ковальчук. – Рівне : Перспектива, 2004. – Вип. 5. – С. 125–152.
17. *Добрянська Ліна*. Експедиція Львівської консерваторії в село Івана Франка / Ліна Добрянська // Етномузика. – Львів, 2007. – Число 2 / Упоряд. Б. Луканюк. – С. 123–147. – (Наукові збірки ЛДМА імені М. Лисенка. – Вип. 14).
18. *Добрянська Ліна*. Етномузикологічна діяльність Станіслава Людкевича у Львівській консерваторії / Ліна Добрянська // Етномузика. – Львів, 2008. – Число 4 / Упоряд. І. Довгалюк. – С. 37–56. – (Наукові збірки ЛНМА. – Вип. 21).
19. *Добрянська Ліна*. Західноподільські матеріали у фондах ПНДЛМЕ / Ліна Добрянська // Традиційна народна музична культура Західного Поділля : збірник статей і матеріалів / Редактори-упорядники О. Смоляк, В. Коваль. – Тернопіль, 2001. – С. 32–47.
20. *Добрянська Ліна*. Музично-етнографічний архів ПНДЛМЕ / Ліна Добрянська // Восьма конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель : матеріали. – Львів, 1997. – С. 35–48.
21. *Добрянська Ліна*. Ярослав Шуст – етномузиколог / Ліна Добрянська // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2006. – Вип. 37. – С. 288–299.
22. *Довгалюк Ірина*. Осип Роздольський : музично-етнографічний доробок / Ірина Довгалюк. – Львів, 2000.
23. *Довгалюк Ірина, Добрянська Ліна*. Кафедра музичної фольклористики / Ірина Довгалюк, Ліна Добрянська // Сторінки Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка. – Львів, 2003. – С. 169–178.
24. *Дурнев Николай*. Мелодии изучает машина / Николай Дурнев // Львовская правда. – 1966. – 17 июля (№ 139).
25. Звіт про роботу фольклорного кабінету ЛДК за 1966/67 учб. р. // Архів ПНДЛМЕ.
26. Звіт про фольклорну експедицію в Самбірський район Львівської області // Архів ПНДЛМЕ.
27. Звіт про фольклорну експедицію студентів I–II курсу ІТФ у 1967/68 учб. році // Архів ПНДЛМЕ.
28. Інвентарна книга // Архів ПНДЛМЕ.
29. Лист В. Гошовського до О. Шведа (працівника Жидачівської СШ № 1) від 14 лютого 1962 р. // Архів ПНДЛМЕ.

30. *Луканюк Богдан*. Передладканки вздовж Ікви / Богдан Луканюк // П'ята конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) та суміжних земель : матеріали. – Львів, 1994. – С. 73–74.
31. *Луканюк Богдан*. Питання методики географічного етномузикознавства й етнографічне регіонування західноукраїнських земель / Богдан Луканюк // Перша конференція дослідників народної музики західноукраїнських земель (Львів, 22–24 березня 1990 р.) / Упорядник Б. Луканюк. – Львів, 1990. – С. 6–8.
32. *Луканюк Богдан, Сливинський Юрій*. Етнографічне регіонування Західного полігону : Показчик населених пунктів / Богдан Луканюк, Юрій Сливинський. – Львів, 1987. – Машинопис // Архів ПНДЛМЕ.
33. *Людкевич Станіслав*. Передмова / Станіслав Людкевич // *Роздольський Йосип, Людкевич Станіслав*. Галицько-руські народні мелодії: [У 2 ч.]. – Львів, 1908. – Ч. 2. – С. IV. – (Етнографічний збірник Наукового товариства імені Шевченка у Львові. – Т. 22).
34. *Мадяр-Новак Віра*. Із досліджень на тему історії збирання і вивчення музичного фольклору Закарпаття / Віра Мадяр-Новак // Пам'яті Володимира Гошовського (1922–1996) : збірник статей та матеріалів / Упоряд. В. Пасічник. – Львів, 2006. – С. 120–135.
35. *Мадяр-Новак Віра*. Закарпаття в колі наукових інтересів Володимира Гошовського / Віра Мадяр-Новак // Професійна музична культура Закарпаття: Етапи становлення. – Ужгород, 2005. – Вип. 1. – С. 292–321.
36. *Мушинка Микола*. Автобіографія Володимира Гошовського в його листах до мене / Микола Мушинка // Пам'яті Володимира Гошовського (1922–1996) : збірник статей та матеріалів / Упоряд. В. Пасічник. – Львів, 2006. – С. 19–49.
37. *Мушинка Микола*. Володимир Гошовський і сучасна етномузикологія (до 65-річчя з дня народження) / Микола Мушинка // Володимир Леонідович Гошовський: Біо-бібліографічний показчик наукових праць. – Львів, 1992. – С. 6–15.
38. Наказ по Львівській державній консерваторії від 30 січня 1961 р. // Архів ЛНМА. – Фонд Р-2056. – Оп. 1. – Спр. 287.
39. Наказ по Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка від 21 лютого 1966 р. // Архів ЛНМА. – Фонд Р-2056. – Оп. 1. – Спр. 400.
40. Особова справа В. Гошовського // Архів ЛНМА. – Опис 20/С. – Спр. 226. – С. 47–72.
41. *Пасічник Володимир*. Вірменський період Володимира Гошовського / Володимир Пасічник // Пам'яті Володимира Гошовського (1922–1996) : збірник статей та матеріалів / Упоряд. В. Пасічник. – Львів, 2006. – С. 96–110.
42. *Пасічник Володимир*. Експедиційна діяльність Володимира Гошовського / Володимир Пасічник // Традиційна народна музична культура Бойківщини / Упоряд. В. Коваль, П. Зборовський. – Львів, 2003. – С. 110–125.
43. *Пасічник Володимир*. Листування Володимира Гошовського з Іларіоном Гриневецьким / Володимир Пасічник // Етномузика. – Львів, 2007. – Число 3 / Упоряд. Ю. Рибак. – С. 119–142.
44. *Пасічник Володимир*. Передмова / Володимир Пасічник // *Володимир Гошовський*. Традиційна народна пісня: Питальник і методичні зауваження / Публікація В. Пасічника // Етномузика. – Число 4 / Упоряд. І. Довгалюк. – Львів, 2008. – С. 77–79.
45. *Пасічник Володимир*. Передмова / Володимир Пасічник // *Володимир Гошовський*. Українські пісні Закарпаття / Перекл. з рос. Р. Пасічник та В. Пасічник ; НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2003. – С. 3–14.

46. *Перескоцька Світлана*. Життєвий та творчий шлях В. Л. Гошовського : дипломна робота / Світлана Перескоцька. – Львів, 1998.

47. План видань (на ротاپринті) матеріалів та праць Фольклорного кабінету ЛДК на 1967 рік // Архів ПНДЛМЕ.

48. План покращення науково-дослідної роботи фольклорної секції СНТ консерваторії // ДАЛО. – Спр. 255: Матеріали про роботу студентського наукового товариства (програми, плани, звіти) за 1960/61, 1962/63 н. роки.

49. План роботи В. Гошовського, рукопис, б/дати [ймовірно – 1966 рік] // Архів ПНДЛМЕ.

50. План роботи СНТ на 61/62 учбові роки // ДАЛО. – Спр. 255.

51. План роботи фольклорного кабінету на 1964/65 учб. р. // Архів ПНДЛМЕ

52. План роботи фольклорного кабінету на 1965/66 навч. р. // Архів ПНДЛМЕ

53. План роботи фольклорного кабінету на 1968 р. // Архів ПНДЛМЕ.

54. План фольклорних експедицій на 1965/66 учб. рік // Архів ПНДЛМЕ.

55. План фольклорних експедицій на 1967 рік // Архів ПНДЛМЕ.

56. План фольклорних експедицій на 1967/68 учб. р. // Архів ПНДЛМЕ

57. *Рибак Юрій*. Поліський фольклор у дослідженнях Володимира Гошовського / Юрій Рибак // Матеріали конференції, присвяченої 85-річчю від дня народження В. Л. Гошовського (Ужгород, 25–26 жовтня 2007 р.) [У друці].

58. *Сливинський Юрій*. Гуцульські весільні пісні : дипломна робота / Юрій Сливинський. – Львів, 1967.

59. *Сливинський Юрій*. Львівська консерваторія / Юрій Сливинський // Актуальні питання методики фіксації та транскрипції творів народної музики : збірник наукових праць. – Київ, 1989. – С. 92–95.

60. Фольклорний кабінет // ДАЛО. – Спр. 369: Звіт про роботу консерваторії за 1965/1966 н. рік.

61. Фонд Львівської державної консерваторії // Державний архів Львівської області. – Фонд Р-2056. – Оп. 1. [Тут і далі при посиланні на це джерело цифра (цифри) після коми означає номер архівної справи. – *Л. Д.*].

62. *Якуб'як Ярема*. Передмова / Ярема Якуб'як // Володимир Леонідович Гошовський. Біо-бібліографічний покажчик наукових праць. – Львів, 1992. – С. 3–5.

ДОДАТКИ

Фото. Магнітофон “Репортер”

Таблиця 1

Рік	Населений пункт (село, район, область)	Кількість одиниць ⁴³	Архівний шифр ⁴⁴	Етнографічна область
1962	Ясениця (Турка, Львів)	54	ЕК-6/1	Бойківщина
	Зелений Гай (Городок, Львів) ⁴⁵	7	ЕК-6/2	Надсяння
1963	Кривка (Турка, Львів)	32	ЕК-9/1	Бойківщина
	Микуличин (Надвірна, Івано-Франківськ)	15	ЕК-10/1	Гуцульщина
1965	Верхнє Висоцьке (Турка, Львів)	18	ЕК-11/1	Бойківщина
	Старий Самбір (Старий Самбір, Львів)	1	ЕК-11/2	Перемищина
	Бориня (Турка, Львів)	24	ЕК-11/3	Бойківщина
	Бітля (Турка, Львів)	4	ЕК-11/4	Бойківщина
	Ботівка (Турка, Львів)	9	ЕК-11/5	Бойківщина
	Заболоття (Ратне, Луцьк)	86	ЕК-12/1	Західне Полісся
	Колодяжне (Ковель, Луцьк)	32	ЕК-12/2	Західне Полісся
	Хоросниця (Мостиська, Львів)	47	ЕК-13/1	Надсяння
	Велика Горянка (Кременець, Тернопіль) ⁴⁶	80	НІ-1а-7	Погорина
1966	Старий Кропивник (Дрогобич, Львів)	56	ЕК-14/1	Бойківщина
	Ільник (Турка, Львів)	12	ЕК-15/1	Бойківщина
	Радич (Турка, Львів)	29	ЕК-15/2	Бойківщина
	Шум'яч (Турка, Львів)	33	ЕК-15/3	Бойківщина
	Пилипець (Міжгір'я, Ужгород)	28	ЕК-16/1	Бойківщина
	Кальник (Мукачево, Ужгород)	27	ЕК-16/2	Закарпаття
	Яремча (Івано-Франківськ, Івано-Франківськ)	33	ЕК-16/3	Гуцульщина
	Корнич (Коломия, Івано-Франківськ)	49	ЕК-16/4	Покуття
	Печеніжин (Коломия, Івано-Франківськ)	35	ЕК-16/5	Покуття
	Гута (Богородчани, Івано-Франківськ)	38	ЕК-16/6	Бойківщина
1967	Мшанна (Кросно, Польща) ⁴⁷	14	ЕК-17/1	Лемківщина
	Роп'янка (Кросно, Польща) ⁴⁸	20	ЕК-17/2	Лемківщина
	Терло (Старий Самбір, Львів)	77	ЕК-18/1	Бойківщина
	Лаврів (Старий Самбір, Львів)	31	ЕК-18/2	Бойківщина
	Великосілля (Старий Самбір, Львів)	18	ЕК-18/3	Бойківщина
	Тухолька (Сколе, Львів)	45	ЕК-19/1	Бойківщина
	Сможе (Сколе, Львів)	22	ЕК-19/2	Бойківщина
	Матків (Турка, Львів)	13	ЕК-19/3	Бойківщина
1968	Дністрик (Старий Самбір, Львів)	23	ЕК-20/1	Бойківщина
	Тур'є (Старий Самбір, Львів)	47	ЕК-20/2	Бойківщина

⁴³ Це шифри, використовувані нині в архіві ПНДЛМЕ.

⁴⁴ Тут і нижче за основу взятий етногеографічний поділ, який запропонував Б. Луканюк [31]. Належність кожного окремого населеного пункту до тієї чи іншої етнографічної області визначена за показником Б. Луканюка, Ю. Сливинського [32].

⁴⁵ Запис відбувався в селі Ясениця.

⁴⁶ Запис відбувався у Львові.

⁴⁷ Запис відбувався в селі Соکیلники Пустомитівського району Львівської області (поблизу Львова).

⁴⁸ Запис відбувався в селі Соکیلники Пустомитівського району Львівської області (поблизу Львова).

Таблиця 2

Населений пункт (село, район, область)	Календарні			Родинні			Трудові		звичайні	коліскові	інструментальна музика	Разом
	зимові	весняні	літні	хрестильні	весільні	похоронні	гоєвання	жнивні				
Бітля (Турка, Львів)							2		2			4
Бориня (Турка, Львів)					5		1		16	2		24
Ботівка (Турка, Львів)							4		5			9
Велика Горянка (Кременець, Тернопіль)									80			80
Великосілля (Ст. Самбір, Львів)		2			8		1		4	3		18
Верхне Висоцьке (Турка, Львів)							2		15	1		18
Гута (Богородчани, Івано-Франківськ)	4				14				18	2		38
Дністрик (Ст. Самбір, Львів)		2			11				9	1		23
Заболоття (Ратне, Луцьк)	9	8	8		8			7	46			86
Зелений Гай (Городок, Львів)		2							3			7
Ільник (Турка, Львів)									11			12
Кальник (Мукачево, Ужгород)					16			1	8	2		27
Колодяжне (Ковель, Луцьк)	4	3	2		11			1	11			32
Корнич (Коломия, Івано-Франківськ)	4	5			25				15			49
Кривка (Турка, Львів)	1	1			5		2		19	1	3	32
Лаврів (Ст. Самбір, Львів)					17				8			31
Матків (Турка, Львів)					3		2		7	1		13
Микуличин (Надвірна, Івано-Франківськ)	1	3			6				4	1		15
Мшана (Кросно, Польща)					4				10			14
Печеніжин (Коломия, Івано-Франківськ)	3	4			10			6	12			35
Пилипець (Міжгір'я, Ужгород)	2				15				5	2	4	28
Радич (Турка, Львів)	1				2		1		25			29
Роп'єнка (Кросно, Польща)				1	9				10			20
Сможе (Сколе, Львів)	2				6				12	2		22
Ст. Кропивник (Дрогобич, Львів)	1				24			1	24	2	4	56
Ст. Самбір (Ст. Самбір, Львів)			1									1
Терло (Ст. Самбір, Львів)	5	6			22			1	43			77
Тур'є (Ст. Самбір, Львів)	4	2			19			1	19	2		47
Тухолька (Сколе, Львів)					12				31	2		45
Хоросниця (Мостиська, Львів)	3	8		2	14	1 ⁴⁹			19			47
Шум'яч (Турка, Львів)	5 ⁵⁰				10		2		14	2		33
Яремча (Івано-Франківськ)		2			18				9	4		33
Ясениця (Турка, Львів)	5		1		12				34	3		54
Разом	54	50	12	3	306	1	17	18	548	33	11	1055

⁴⁹ Це – Голосіння.⁵⁰ У тому числі три вівкання “на Андрія”.

EXPEDITIONARY ACTIVITY OF VOLODYMYR HOSHOVSKY IN THE LVIV CONSERVATORY (1961-1968)

Lina DOBRIANS'KA

*The Scientific Laboratory of Music Ethnology,
Lviv Mykola Lysenko National Music Academy,
5, Nyzhankivsky str., room 53, 79005 Lviv, Ukraine
tel.: (+38032) 235 84 78, e-mail: lina.dobrianska@gmail.com*

The article deals the musical-ethnographic activity of Volodymyr Hoshovsky during his teaching at the Lviv Conservatory in 1961–1968 years. Geography and chronology of expeditions, methodology of field work, typology of expeditions, quality and quantity of recorded material and its applying in research scientist etc were analysed.

Key words: Volodymyr Hoshovsky, Lviv Conservatory, folkloric expedition, recording of folk music.

ЭКСПЕДИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВЛАДИМИРА ГОШОВСКОГО ВО ЛЬВОВСКОЙ КОНСЕРВАТОРИИ (1961–1968)

Лина ДОБРЯНСКА

*Проблемная научно-исследовательская лаборатория музыкальной этнологии
Львовская национальная музыкальная академия имени Микола Лысенко,
ул. Ныжанковского, 5, ком. 53, 79005 Львов, Украина
тел.: (+38032) 235 84 78, e-mail: lina.dobrianska@gmail.com*

Рассматривается музыкально-этнографическая деятельность Владимира Гошовского, осуществляемая ученым во время преподавания во Львовской консерватории в 1961–1968 годах. Проанализировано географию и хронологию поездок, методику полевой работы, типологию экспедиций, жанровый и количественный состав собранного материала, его использование в научных трудах фольклориста и т. п.

Ключевые слова: Владимир Гошовский, Львовская консерватория, фольклористическая экспедиция, запись народной музыки.

Стаття надійшла до редколегії 17.11.2010

Прийнята до друку 24.12.2010